SHABES IN VALD

Jacob Fichman

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

שול ביבליאטעק

№ 36

יעקב פיכמאן

שבת אין וואלד

פארלאג „קולטור־ליגע“ ווארשע

געדרוקט אין 1000 עקז. װאַרשע 1924,
דרוק. „די װעלט“ װאַרשע, נאָװאָליפּיע № 7.
Jakow Fichman — Szabos in Wald
Druk. „Di Welt“ Warszawa Nowolipie 7

שבת אין וואלד

א

אמאָל איז געווען אַ ייִד אין אַ קליין שטעטל, אַ ייִד אַ שנײַדער, האָט ער געהייסן ליפּע־ליפּע דער שנײַדער.

איז דער דאָזיקער ליפּע געווען אַ פּשוטער ייִד. קוים דאַווענען געקענט, און אַ גרויסער אָרעמאַן, נישט פֿאַר קיינעם געדאַכט, נאָר דאָס אָרעם שטיקל ברויט פֿאַר זיך און זײַן ווײַב נחמה מיט די קינדערלעך האָט ער פֿאַרדינט — צו לײַטן, חלילה, נישט אָנגעקומען. פֿון זונטאָג ביז פֿרײַטאָג, ווי גרויס די וואָך איז, פֿון דאָרף צו דאָרף געגאַנגען און פֿאַר די פּויערים געאַרבעט; געניייט, געלאַטעט און איבערגענייצעוועט — קיין גרויסער איבערקלײַבער איז ליפּע נישט געווען. פֿלעגט ער, מאָלט אײַך, געניג פֿאַרשוואַרצט ווערן די זעקס טעג פֿון דער וואָך. דערפֿאַר אָבער, אַז גאָט האָט געהאָלפֿן, ס׳איז געקומען פֿרײַטאָג, ערב שבת, האָט שוין געמעגט שטיין אים דאָס גרעסטע פֿאַרדינסט־פֿלעגט ליפּע דער שנײַדער זיך אײַלן אַהיים. ס׳האָט געמעגט דונערן און בליצן, האָט ער געמוזט זײַן אויף שבת אין דערהיים, אין זײַן ציכטיק שטיבל, מיט זײַן ווײַב נחמה און ווײַנע

קינדערלעך, מאכן קידוש און זינגען זמירות, ווי גאָט האָט געבאָטן. ווײַל די גרעסטע מצוה בײַ ליפע דעם שנײַדער איז געווען ערלעך האַלטן דעם הייליקן טאָג שבת. אינם זכות פון שבת, האט ליפע געגלייבט, באַשערט אים דער, וואָס לעבט אייביק, זײַן ברויט אויף דער גאַנצער וואָך. האָט ער זיך פאַרגעוומען איינמאָל פאַר אַלע מאָל — די דאָזיקע מצוה פון שבת אָפּצוהיטן. ווײַל מיט וואָס קאָן, אינדעראמתן, גאָט דינען אַזאַ פשוטער ייד, אַן אָרעמער דאָרף־שנײַדער, וואָס קען קוים דאַווענען?

איז בײַ ליפע דעם שנײַדער געווען שוין אײַנגעפירט פון אַלע יאָרן אויפצושטיין פרײַטאָג אַ גרויסן פאַרטאָג און אַרויסגעבן ביז אין דערפרי די גאַנצע אַרבעט, כדי ער זאָל קאָנען באַצײַטנס זיך לאָזן אַהיים אויף שבת. פון דער מינוט אָן, וואָס ער האט זיך געלאָזט אין וועג אַרײַן אַהיים, האָט ער שוין געפילט, ווי די זאָרגן פון דער וואָך פאַרלאָזן אים אינגאַנצן און זײַן האַרץ ווערט פול מיט דער פרייד פונם הייליקן טאָג. בפרט זומער, ווען די צײַט איז שיין, די פעלדער זענען גרין און פון אַלע זײַטן שמעקט און זינגט, און גאָט אַליין האָט הנאה פון זײַן וועלטעלע, וואָס ער האָט באַשאַפן. דעמאָלט איז קײַן גליקלעכער פון ליפען נישט געווען. ער האָט גאָרנישט געפילט די שווערקײַט פונם וועג און פון דער משא, וואָס ער טראָגט אויף זיך, און געטראַכט נאָר, וואָס גיכער קומען אַהיים און זיך צוגרייטן צו שבת. נאָר אפילו אין האַרבסט און ווינטער, ווען די וועגן זענען בלאָטיק, דער הימל איז פאַרלייגט מיט שווערע וואָלקן, די פעלדער ליגן נאַקעטע און אומעטיקע, און די וועלט שטייט און שווײַגט, ווי פאַראָבלט, פאַלט ליפע דער שנײַדער נישט אַרײַן איז עצבות. ער טוט נאָר אַ טראַכט

אַז אין דערהיים האָט זײַן װײַב נחמה שױן מסתּמא פֿאַר־שטעקט דעם טשאָלנט, אַרומגעװאַשן די קינדערלעך און אױ־שטוב איז ריין און װאַרעם, יעדער װינקעלע זינגט־און זײַן

האַרץ װערט באַלד פֿרײלעך, און די פֿיס־גרינג; ער פֿילט שױן דעם עונג־שבת און די פֿרײד פֿון דער מצוה.

אַזױ האָט ליפּע זיך אױפֿגעפֿירט אַלע יאָרן, און גאָטס ברכה האָט גערוט אין זײַן אָרעם שטיבל. אַ גאַנצע װאָך אָפּגעלעבט מיט װאָס ס׳איז, נאָר שבת האָט דער גוטער מלאך געקוקט און געקװאָלן־דער הײליקער טאָג שבת איז קײנמאָל נישט פֿאַרשטערט געװאָרן בײַ ליפּע דעם שנײַדער אין שטוב.

ב

מאכט זיך אמאָל, ווינטער, שבט-צײַט, ווען די קעלטן שטאַרקן זיך, שטייט זיך ליפּע אויף, ווי זײַן שטייגער איז, פרײַטאָג פאַרטאָג, אַרבעט זיך געשמיידיק ביז אינדערפרי — די אַרבעט ברענט אים אונטער די הענט. ער וויל זיך הײַנט מקדים זײַן, ווײַל די טעג זענען איצט קליין און דער וועג שווער. באַמערקט ער נישט, אַז די גאַנצע נאַכט האָט דער שניי געהאַלטן אין איין שיטן און אַז ס'איז אַ רחמנות אַ הונט אויף דער גאַס אַרויסצולאָזן — אַזאַ ביטערע קעלט איז אין דרויסן און, צופרידן, וואָס ער האָט אַזוי פרי פאַרענדיקט זײַן אַרבעט, הויבט ער זיך שוין אָן גרייטן אין וועג.

דערווײַל הויבט זיך אויף אַ מסוכנע זאַווערוכע אין דרויסן, אַ ווינט מיט אַ חשכות, אַז מען זעט די לעבעדיקע וועלט נישט פאַר זיך. עס רײַסט די שטרויענע דעכער אַראָפּ פון די שטאַלן און פאַר די הײַזער בלאָזט אָן אַזוינע שניי-הויפנס אַז מען קאָן קיין טיר נישט עפענען.

קומט אַרײַן דער גוי פון דרויסן און זעט, ווי ליפּע שטייט מיטן פעקל אויף די פלייצעס, פאַרטיק אין וועג אַרײַן — צלמט ער זיך אַזש איבער פאַר שרעק: ווי לאָזט זיך עס אַ מענטש אין וועג אַרײַן, אַז ס'האָט פאַרשאָטן־אַלע וועגן אין דרויסן און אַלע אומריינע רוחות דרייען זיך איצט אין פעלד? הערט אים עפּעס ליפּע, אַז ער מוז זײַן אויף שבת אינדערהיים! זאָגט ער, אַז פאַר קיין אומריינע רוחות האָט ער קיין מורא

נישט, אז ס'איז אים נישט דאָס ערשטע מאָל—ער האָט אַ גרויסן גאָט, און ער וועט אים ברענגען אַהיים בשלום. און אין האַרצן טראַכט ער זיך, אַז די מצוה פון שבת וועט אים אויך אַצינד בײַשטיין, און זײַן שבת וועט נישט פאַרשטערט ווערן.

וועט שוין דער גוי, אַז ער וועט מיט אים גאָרנישט מאַכן—לאָזט ער אים גיין זײַן וועג; און אין האַרצן טראַכט ער זיך, אַז דער אײַנגעשפּאַרטער ייִד גייט אויף אומצוקומען, ווײַל דער ווינט און דער פראָסט האָבן זיך אַלץ מער געשטאַרקט אין דרויסן, און כאָטש אַ גוי, האָט ער גרויס רחמנות אויף אים. „אַ שאָד! זאָגט ער דעם ווײַב, אפילו אַ ייִד, נאָר אַ גאָטס-פאַרכטיקער מאַן אונזער שנײַדער. זאָל גאָט זיך אויף אים דערבאַרעמען!"

ג

דערווײַל גייט זיך ליפּע איינער אַליין אין וויסטן פעלד. דאָס פּעקל אויף די פּלייצעס און אין דער האַנט אַ לאַנגן שטעקן, מיט וועלכן ער טאַפּט דעם וועג ער זאָל ניט אַרײַנפאַלן ערגעץ אין אַ פאַרשנייטער גרוב. נאָר, וואו וועג, וואָס וועג, – אַז ס'האָט פאַרשאָטן קוסט און בוים, באַרג און טאָל, און די גאַנצע געגנט הויבט מען נישט אָן צו דער-קענען? הימל און ערד-איינס, און וואו דאָס אויג פאַלט-נאָר ווײַס. זאָל עס זײַן ערגעץ כאָטש אַ סימן פון אַ שטיין, פון אַ סלופּ, אַ פּלעק פון אַ וואַלד, צי פון אַ בערגל! און דאָ בלאָזט נאָך דער אײַזיקער שניי גלײַך אין פּנים אַרײַן, שטעכט ווי מיט נאָדלען און פאַרקלעפּט די אויגן, אַז מען זעט אויף אַ שפּאַן נישט פאַר זיך. פאַלט אָבער ליפּע דער שנײַדער נישט

אראָפּ בײַ זיך און גייט זײַן וועג מיט גרויס בטחון. פאַרקריכט ער אין אַ טיפן גראָבן, פאַלט און ברעכט שיִער נישט ריק און לענד. נאָר ער שטייט אויף נישט געשעדיקט און גייט ווײַטער. ער ווייסט, אַז גאָט איז מיט אים, און ער וועט אים ברענגען אַהיים בשלום.

וואָס ווײַטער, ווערט דער וועג שווערער. די פיס זינקען אַלץ טיפער אין די שניי־בערגלעך, וואָס פאַרשטעלן אים דעם וועג, און דער ווינט שמײַסט שטאַרקער אין פּנים אַרײַן. נאָר

ליפּע שטרענגט אָן אַלע כּוחות און גייט ווײַטער, ביז ער קומט צו אַ וואַלד. בײַם וואַלד בלײַבט ער שטיין אַ ווײַלע און דאָס האַרץ הויבט אים אָן שטאַרק צו קלאַפּן. פון יענער זײַט וואַלד איז באַלד דאָס שטעטל, נאָר טאָמער פאַרבלאָנדזשעט ער, איז ער אַ פאַרפאַלענער. ווײַל דער וואַלד ציט זיך מײַלן־לאַנג און איז געדיכט און פול מיט ווילדע חיות און מיט מענטשן־גזלנים, וואָס זענען נאָך ערגער פון חיות. נישט איין מענטש פון דער געגנט

איז שוין אַרײַנגעפּאַקן אין זײַערע הענט, און מען ווייסט נישט ביז איצט, וואו זייער געביין איז אַהינגעקומען.

גייט ליפּע אַרײַן אין וואַלד מיט גרויס פּחד. גייט און קוקט זיך אים אַלע רגע, זוכט עפּעס אַ סימן פון אַ וועג; פון אַ סטעזשקע. און ס'ווײַזט אויס. אַז אָט־אָט איז ער שוין פון יענער זײַט וואַלד. נאָר ער גייט און גייט, גייט און גייט־און דער וואַלד לאָזט זיך אַלץ נישט אויס. דער ווינט איז שוין אפילו געוואָרן שטילער, נאָר דער הימל לאָזט זיך אַראָפּ אַלץ נידעריקער. די נאַכט רוקט זיך אָן. ליפּע פילט, אַז אָט-אָט פאַלט ער אַנידער אַ טויט-מידער אין שניי און מ'ט אים אין אַ סוף, נאָר ער לאָזט זיך נישט אָפּ און שלאַנדערט אין טיפן שניי אַלץ ווײַטער, אַלץ טיפער אין וואַלד.

דערווײַל ווערט אין וואַלד אַלץ פינסטערער, אימה־דיקער. די ביימער שטייען אַלע ביז אין גאַרטל פאַרגראָבן אין שניי און טוען מיט די פאַרגליווערטע קעפּ נישט קיין ריר. אַ טרויער פאַלט אויף אַלצדינג. ליפּע פּלאָנטערט שוין קוים מיט די פיס. נאָר אָט זעט ער, אַז ס'איז שוין צײַט מקבל־שבת צו זײַן און מ'טאָר שוין נישט טראָגן. וואַרפט ער אַראָפּ דאָס פּעקל פון די פּלייצעס און שטעלט זיך אונ־טער אַ בוים דאַווענען מנחה. בעט ער גאָט מיט אַ צעבראָכן האַרץ און טרערן רינען פון זײַנע אויגן. — „גאָטעניו געטרײַער! — בעט ער — טו אַזוי, אַז ס'זאָל מײַן שבת נישט פאַרשטערט ווערן! איך, ליפּע דער שנײַדער, דאַרף דאָך דיך שוין נישט לערנען, ווי אַזוי!"

און פּלוצים דערפילט ער, אַז ס'ווערט אים מיטאַמאָל גרינג דאָס האַרץ, גלײַך ווי ער געפינט זיך גאָרנישט אין קיין מקום סכּנה. אַ וואַרעמקײַט צעגיסט זיך אין אַלע אבֿרים.

גלויבט ער שוין, אז גאָט ברוך הוא האָט זיין געבעט דערהערט און ער וואַרט, וואָס מיט אים וועט געשען...

ד

אָפּגעדאַוונט מנחה, הייבט ליפּע אויף די אויגן און גיט אַ קוק, דערזעט ער, ווי צווישן די ביימער לויכט עפּעס אַ פּייערל. קומט אים אויס די זאַך זייער משונהדיק:

פון וואַנען האָט זיך פּלוצים גענומען אַ פּייערל אַהער, און פון ווינט ער געדענקט, וואוינט דאָ אין וואַלד נישט קיין לעבעדיקער מענטש? פאַרשטייט ער שוין, אַז די זאַך איז נישט פּשוט; לאָזט ער איבער דאָס פּעקל אונטערן בוים און גייט אין יענער זייט, פון וואַנען דאָס פּייערל ווינקט. זעט ער,

אז דאָס פּיַיערל קומט אים ווי אנטקעגן, און ווי ער האָט נאָר געמאכט עטלעכע טריט, וואקסט אויס פאר זיַינע אויגן א וואונדער־שיינער פּאלאַץ, איינגאנצן געבויט פון מירמלשטיין, און אלע פענסטער באלויכטן מיט שבת־ליכט; נאָר ארום און ארום איז פּוסט און ליידיק־קיין מענטשן. קיין לעבעדי באַשע־פעניש זעט מען נישט.

מיינט ליפּע, אז ס'איז אַ חלום, און ריַיבט זיך די אויגן. זעט ער, אַז ס'איז פאַרט אַן אמתער פּאַלאַץ, וואָס ער האָט נאָך זיַין גליַיכן נישט געזען. פאַלט אים איַין: אפשר וואוינען דאָ גזלנים אָדער נישט־גוטע... זעט ער אָבער, אז די ליכט וויַנקען צו אים אַזוי ליבלעך, גליַיך זיי פאַרבעטן אים צו זיך: קום אריַין, ליפּע דער שניַידער! דאָס האָט מען אונז צוליב דיר אָנגעצונדן־ס'זאָל דיַין שבת נישט פאַרשטערט ווערן..."

נעמט זיך ליפּע אַן מיט הארץ, עפנט שטילערהייט די טיר פונם פּאלאַץ און גייט אַריַין.

און ליפּע דער שניַידער האָט דאָרט מיט זיַינע אויגן דערזען אַזוינס, וואָס ס'האָט זיך אים קיינמאָל נישט געחלומט אפילו. ס'האָט געשימערירט אין די אויגן פון די טיַיערע קרישטאָלענע ליַיכטער און ס'איז אים פאַרגעגאנגען דער ריח פון טיַיערע מאכלים, וואָס זענען געשטאַנען אויף גרויסע טישן, באַדעקט מיט קלאָר־וויַיסע טישטוכער פון די זעלטענע וויַינען, וואָס האָבן געפינקלט אין די פלעשער; נאָר אַרום און אַרום איז אַלץ ליידיק־קיין מענטשן, קיין לעבעדיק באַשע־פעניש זעט מען נישט.

קומט ער צו אַ טיר, און גייט איבער אין אַ צווייטן חדר, זעט ער, אז דאָ זענען די טישן פון גלאַנצנדיקן זילבער און זילבערנע שטולן שטייען אַרום זיי און אויף די קלאָר־וויַיסע טישטוכער שטייען צעשטעלט די זעלבע טיַיערע

מאכלים און די ווײַנען פינקלען אין די פלעשער; נאָר אַרום און אַרום איז ליידיק-קיין מענטשן, קיין לעבעדיק באַשעפעניש זעט מען נישט.

גייט ער איבער אין אַ דריטן חדר. זענען דאָרט שוין די טישן פון לויטער גאָלד און גילדענע שטולן שטייען אַרום זיי, און די מאכלים שמעקן און די ווײַנען פינקלען; נאָר אַרום און אַרום איז אַלץ ליידיק-קיין מענטשן, קיין לעבע-דיק באַשעפעניש זעט מען נישט.

גייט ער אַזוי פון חדר צו חדר, און וואָס ווײַטער אַלץ שענער. אַלץ רײַכער-ביז ער קומט צום זעקסטן חדר, אײַנ-גאַנצן באַזעצט מיט בריליאַנטן און אבנים טובות, אַז עס פאַרנעמט דאָס אויג; נאָר אויך דאָ איז אַרום און אַרום אַלץ ליידיק-קיין מענטשן, קיין לעבעדיק באַשעפעניש זעט מען נישט.

בלײַבט ליפע שטיין פאַרבלענדט פון דעם אַלעם, וואָס זײַנע אויגן האָבן געזען. — „רבונו של עולם!"- רעדט ער צו זיך—בײַ זיך, ליפע דער שנײַדער, דען ווערט, אַז מיט מיר זאָל געטאָן ווערן אזא נס?"

ה

פלוצים דערהערט ער אַזוי ווי אַ שטיל געזאַנג הויבט זיך אויף פון ערגעץ, שוועבט פון דערווײַט, און קומט צו אַלץ נענטער. און אַ געזאַנג איז דאָס — ממש כלות הנפש; לויטערע טענער טריפן אַ רגע שטיל, פאַלן ווי ווייכע טוי-טראָפּנס און צעגיסן זיך גלײַך, ווי אַ לעבעדיק וואַסערל צווישן סטעפּ-גראָז. פון אַ טיפעניש הויבט זיך דאָס געזאַנג.

און אַט פאַרשפּרייט זיך עס, ווי אַ מעכטיקער פויגל מיט זיינע פליגלען, איבער אַלע חדרים פונם פּאַלאַץ און דערגרייכט אַלץ העכער און העכער. ליפּע רירט שוין מיט קיין גליד נישט. דאָס דיסע געזאַנג צעגיסט זיך אים אין אַלע אבֿרים. הויבט אים אויף און טראָגט אים אַרום, ווי אַ גרינג פעדערל. אַ חידוש איז אים נאָר, וואָס דער ניגון זעט אים אויס אַזוי באַקענט. ער וואָלט געקאָנט שווערן, אַז ער האָט אים שוין געהערט נישט איין מאָל אין בית-המדרש. נאָר קיינמאָל האָט ער זיין מתיקות נישט געשפּירט, ווי היינט. ער לייגט צו דאָס אויער. און אָט צעגיסן זיך, ווי אַ ריינער גאָלד-קלאַנג, אַ‏געזאַפּט מיט געטלעכער פרייד. די ווערטער: „לכו נרננה לה׳-קומט לאָמיר זינגען צו גאָט!...“

און ווי ער שטייט אַזוי פאַרגליווערט, עפנט זיך אויף די טיר און אַ גרייז-גרויער זקן, אין ווייסן געהילט, קומט אריין, דערלאַנגט ליפּען אַ סידור און פאַרבעט אים מיט אַ וואונק, ער זאָל גיין נאָך אים. גייט ער נאָך דעם גרייז-גרויען זקן אריין אין זיבעטן חדר, זעט ער אַ גאַנצע עדה זקנים, אַלע אין ווייסן געהילט, זייערע פּנימער לויכטן, ווי ליכטיקע זונען, און זיי שטייען אַלע און זינגען אַ ליבֿ-ליד דער מלכה שבת. פאַרשטייט שוין ליפּע, אַז ער איז אין גן-עדן התחתון און אַז ער זעט פאַר זיך לויטער צדיקים, גאונֵי-עולם, און בלייבט שטיין ווי צוגעקלעפּט צום אָרט, שעמט זיך די אויגן אויפצוהויבן. „רבונו של עולם: –טראַכט ער זיך: – ווי קום איך, ליפּע דער שניידער, אַהער?“ שטייט ער אַזוי ביז נאָך קידוש. הויבן זיך אויף די זקנים פון זייערע ערטער, גייען צו צו ליפּען, פאַרנייגן זיך פאַר אים און זאָגן אים פריינטלעך: - גוט שבת, אורח!

און רעדנדיק מיט אים אַזוי, פאַרבעטן אים די זקנים

צום טיש, און מען זעצט זיך אלע עסן. מ׳קוקט איין שוין אליין אויס, וואס פאר א סעודה איז דאס געווען, וואס פאר א זמירות זענען דאס געווען! ליפען האט מען אויפגעוועקט אויבן-אן, נאר ער האט אלץ נישט פארגעסן, וועגן ער איז, און געשעמט זיך צו עסן. האבן אים די זקנים געשטארקט מיט גוטע רייד און אלץ געזאגט צו אים:

– עס, ליפע, און זאל דיר וואויל באקומען! מיר האבן שוין לאנג אזא אנגעלייגטן גאסט נישט געהאט!

עסט ער, נאר א חידוש איז אים, וואס דער טעם פון די מאכלים איז אים באקענט. ער וואלט געמעגט שווערן, אז דאס זענען די זעלבע מאכלים, וואס זיין חייב נחמה גרייט צו שטענדיק אויף שבת

ו

האט שוין ליפע דער שניידער פארבראכט א שבת, אויף אלע אונזערע ליבע געזאגט! אים האט נאר ווי געטאן דאס הארץ, אז ער האט זיך דערמאנט אין זיין יידנע נחמה און אין זיינע קינדערלעך, וואס האבן א פאר-שטערטן שבת איבער אים. נאר ווי באלד מ׳האט געמאכט הבדלה, איז דער גאנצער פאלאץ פלוצים נעלם געווארן, און ליפע זעט, אז ער שטייט שוין ווידעראמאל אונטערן בוים, וואו ער איז נעכטן געבליבן שטיין. דאס פעקל ליגט אויף זיין ארעם און דער שטעקן שטייט איינגעשטעקט אין שניי. מאכט ער עטלעכע שפאן-וואו וואלד, וואס וואלד! ער שטייט שוין אין שטעטל, נישט ווייט פון זיין שטיבל.

אין דערהיים מאכט ליפע א שווייג און דערציילט נישט

קינעם, וואו ער האט פארבראכט שבת, נאָר, אז ווען חייב נחמה פלעגט שבת דערלאַנגען צום טיש די שמעקנדיקע פיש און אים, ווי איר שטייגער, זאָגן:

– ס'איז שוין פיש, ליפע – דעם טעם גן-עדן האבן זיי!

פלעגט ליפע דער שניידער אפטמאל א שמייכל טאן פאר זיך און א זאג טאן:

– יא, יא, נחמה מיינע! איך ווייס שוין לאנג, אז דיי־נע שבתדיקע מאכלים האבן דעם אמתן טעם גן-עדן...

און וואס ער האט געמיינט מיט די ווערטער, האט קיינער אין שטוב נישט פארשטאנען.